

NÁMĚTY PRO PODPORU SPOLUPRÁCE ŠKOL A ZAMĚSTNAVATELŮ

Skupina oborů vzdělání 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče
- kategorie dosaženého vzdělání M

OBSAH

Úvod	3
Slovníček pojmů	4
Legislativní prostředí.....	4
Popis cílů spolupráce škol a firem se zaměstnavateli	5
Vymezení skupiny oborů	6
Praktické vyučování	7
Využití odborníků z praxe.....	15
Profilová část maturitní zkoušky	19
Stáže učitelů odborných předmětů, praktického vyučování a vybraných všeobecně vzdělávacích předmětů.....	22

ÚVOD

Materiál vznikl v rámci projektu POSPOLU – Podpora spolupráce škol a firem, který je realizován v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Model představuje nástroj, který slouží jako podpora při vymezování obsahu a podmínek spolupráce školy a zaměstnavatele¹.

Obsahuje nejrůznější aspekty, které je třeba řešit při navazování, průběhu a vyhodnocení spolupráce. Je určen školám i zaměstnavatelům. Je vhodným vodítkem jak pro již vytvořená fungující partnerství, tak pro subjekty, které mají zájem spolupráci teprve navázat.

Model nemá charakter závazného dokumentu, jeho funkce je inspirativní, obsahuje náměty k nastavení a rozvoji vlastní spolupráce školy a jejích sociálních partnerů.

Snahou je přiblížit se požadavkům praxe. Uváděné náměty se zakládají na fungující dobré praxi. Veškeré uváděné údaje a informace jsou doporučujícího charakteru a jejich využití je na zvážení školy, která v důsledku odpovídá za soulad s aktuálně platnou legislativou.

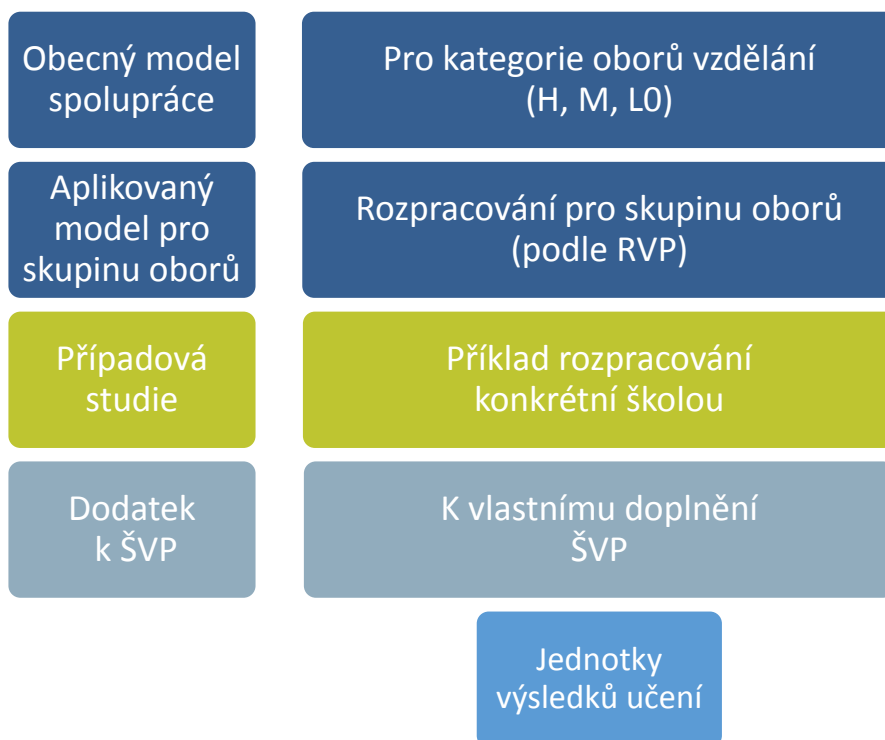
Doporučení vycházejí z obecných principů na podporu spolupráce mezi školami a firmami, které jsou popsány v obecném modelu spolupráce škol a zaměstnavatelů. Na příkladu zvoleného oboru jsou rozpracována pro určitou skupinu oborů do tzv. aplikovaného modelu, který se Vám právě dostal do ruky. Další inspiraci můžete nalézt v případových studiích, kde jsou uváděny příklady konkrétní spolupráce škol a zaměstnavatelů a sami si můžete rozpracovat vlastní plány spolupráce školy a firmy do tzv. plánu spolupráce. Ten pak můžete využít k doplnění ŠVP formou dodatku pro konkrétní školní rok. Nejmenší jednotkou pro plánování a realizaci spolupráce škol a firem je jednotka výsledků učení vhodná např. pro odbornou praxi žáků maturitních oborů. Tyto podklady naleznete na komunikační platformě <http://pospolu.rvp.cz/>.

---

¹ V textu aplikovaných modelů používáme pro zaměstnavatelskou sféru vedle výrazu zaměstnavatel také výrazy "sociální partner (dále SP)", „firma“, „podnik“ a podobně, vždy přitom máme na mysli též široký okruh právnických či fyzických osob, ať už soukromých či z oblasti veřejné správy a služeb nebo vědy, výzkumu a vzdělávání, které nejsou střední školou a se kterými mohou školy při odborném vzdělávání spolupracovat.

Pro účely podpory při navazování, plánování a vyhodnocování spolupráce škol a jejich sociálních partnerů byla vytvořena také metodická příručka k aplikovaným modelům spolupráce s názvem *Kráčíme Pospolu k efektivnější spolupráci škol a firem*², která poskytuje metodická doporučení k organizaci spolupráce, obsahuje údaje o tom, jak prakticky využívat modely spolupráce, předkládá informace o dalších materiálech zaměřených na podporu partnerství škol a zaměstnavatelů.

SLOVNÍČEK POJMŮ

Abychom si se školami a s firmami lépe porozuměli, byl vytvořen slovníček používaných pojmů. Zde najdete stručně vysvětlené pojmy související s problematikou spolupráce škol se zaměstnavatelským prostředím.

ODKAZ NA SLOVNÍČEK

http://pospolu.rvp.cz/filemanager/userfiles/nastroje/Slovnicek_pojm%C5%AF.pdf

LEGISLATIVNÍ PROSTŘEDÍ

ODKAZ NA PLATNÉ LEGISLATIVNÍ NORMY

http://pospolu.rvp.cz/filemanager/userfiles/nastroje/Obecna_legislativa_AM.pdf

² Viz <http://pospolu.rvp.cz/kracime-pospolu>.

ODKAZY NA PLATNÉ LEGISLATIVNÍ NORMY SPECIFICKÉ PRO DANOU SKUPINU OBORŮ VZDĚLÁNÍ

- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů:
<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=62334&nr=108~2F2006&rpp=15#local-content>;
- vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách:
<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=63146&nr=505~2F2006&rpp=15#local-content>;
- zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů:
<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=53459&nr=198~2F2002&rpp=15#local-content>.

POPIS CÍLŮ SPOLUPRÁCE ŠKOL A FIREM SE ZAMĚSTNAVATELI

- Realizovat praktické vyučování na pracovištích zaměstnavatelů tak, aby žáci získali představu o reálném pracovním prostředí a práci v oboru při naplňování profilu absolventa;
- ověřit teoretické znalosti daného oboru vzdělání v praxi se zaměřením na budoucí zkrácení adaptačního procesu u zaměstnavatele;
- srovnávat získávané vědomosti, dovednosti a kompetence žáků s požadavky trhu práce;
- realizovat kooperaci mezi odborníky z praxe a učiteli odborných předmětů, upravovat profil absolventa v ŠVP s ohledem na požadavky zaměstnavatelů;
- využívat technologické vybavení zaměstnavatelů při odborné praxi žáků;
- rozvíjet návyky související s bezpečností práce a ochranou zdraví při práci na pracovišti zaměstnavatelů;
- osvojit si etický kodex u zaměstnavatele, rozvíjet komunikační dovednosti v pracovním kolektivu, rozvíjet orientaci v pracovních právních vztazích;
- vyrovnávat se s požadavky podnikové praxe;
- vytvořit model pro ověřování odborné způsobilosti žáků oborů vzdělání kategorie M pro výkon povolání a pracovních činností formou profilové části maturitní zkoušky (dále profilová část MZ) se zvýšeným podílem zapojení sociálních partnerů (dále SP) do její přípravy a realizace;
- nastavit větší provázanost profilové části MZ s praxí jako nástroje pro zkvalitnění vzdělávání a pro lepší zaměstnatelnost absolventů odborných škol;

- zvyšovat odborné kompetence učitelů praktického vyučování v teoretické i praktické rovině;
- seznamovat učitele s novými technologiemi a pracovními postupy, podpořit sdílení zkušeností mezi učiteli;
- vytvářet a nabízet podmínky pro rozvoj odborných kompetencí a mobilitu učitelů.

VYMEZENÍ SKUPINY OBORŮ

Aplikovaný model spolupráce škol a zaměstnavatelů je určen pro obor vzdělání **75-41-M/01 Sociální činnost**, který byl vybrán jako reprezentativní pro skupinu oborů. Model však vedle specifík týkajících se oboru vzdělání 75-41-M/01 Sociální činnost postihuje i obecné principy spolupráce škol a zaměstnavatelů pro danou skupinu oborů a může sloužit pro inspiraci i pro ostatní obory ve skupině.

Další obory vzdělání zařazené ve skupině:

75-31-M/01 Předškolní a mimoškolní pedagogika

75-31-M/02 Pedagogika pro asistenty ve školství

PRAKTICKÉ VYUČOVÁNÍ

Cíl: Zvýšení odborných a klíčových kompetencí žáků

Praktické vyučování v oborech vzdělání v kategorii dosaženého vzdělání M zahrnuje realizaci praktických činností formou odborné praxe.

ODBORNÁ PRAXE

Cílem odborné praxe je procvičit si získané školní znalosti a dovednosti v praxi, získat nové rozšiřující praktické dovednosti a naučit se spolupracovat v pracovním kolektivu. Cíle bude dosaženo směřováním k získání následujících odborných kompetencí odvozených z RVP pro obor vzdělání 75-41-M/01 Sociální činnost:

http://zpd.nuov.cz/RVP_3_vlna/RVP%207541M01%20Socialni%20cinnost.pdf.

Žákovi umožní získávat a rozvíjet následující odborné kompetence:

- pomáhá mobilním i imobilním uživatelům/klientům v rezidentském i domácím prostředí při zajišťování základních životních potřeb;
- zvolí vhodný způsob aktivizace pro danou skupinu uživatelů/klientů, vypracuje plán aktivizace;
- připravuje a aplikuje plány psychosociální aktivizace uživatelů/klientů;
- aktivizuje uživatele/klienty pohybově, provádí jednoduchá cvičení;
- edukuje uživatele/klienty dle zadání a potřeby;
- identifikuje výchovně-vzdělávací potřeby vybraných věkových skupin uživatelů/klientů, připraví pro ně vhodný program;
- trénuje kognitivní funkce uživatelů/klientů;
- využívá kompenzační pomůcky, ovládá je, udržuje je;
- aplikuje zásady hygieny a dezinfekce;
- sestaví s klíčovým zaměstnancem individuální plán klienta a pomáhá s jeho realizací;
- provádí základní hygienu u imobilních uživatelů/klientů;
- komunikuje s uživateli/klienty a pracovníky zařízení, komunikuje s rodinnými příslušníky uživatelů/klientů;
- uplatňuje individuální přístup k uživatelům/klientům s ohledem na jejich osobnost, možnosti a potřeby;
- při jednání s uživateli/klienty dodržuje etický kodex pracovníka sociálních služeb a práva uživatelů sociálních služeb;
- vyplní a vyhodnotí Barthelův test soběstačnosti;

- spolupracuje při ergoterapii uživatelů/klientů;
- pracuje s rodinnou, osobní a sociální anamnézou uživatele/klienta, aplikuje poznatky vyplývající z anamnézy na práci s uživatelem/klientem;
- vede samostatně připravený program pro jednotlivého uživatele/klienta zaměřený na rozvoj nabytých dovedností;
- vede samostatně připravený program pro skupinu uživatelů/klientů zaměřený na jednotlivé výchovy (rozumovou, hudební, pohybovou, výtvarnou, literárně-dramatickou);
- dodržuje pravidla BOZP a PO.

V praktickém vyučování jsou rozvíjeny klíčové kompetence žáků a žákyň, které získali v předchozích ročnících. Odborná praxe prověřuje vedle klíčových kompetencí i odborné kompetence žáků z obsahových okruhů Přímá péče a osobní asistence, Sociálně-výchovná činnost či Sociální vztahy a komunikace a tyto kompetence dále rozvíjí a doplňuje.

NÁSTROJE PRO ZAJIŠTĚNÍ KVALITY PRAKTICKÉHO VYUČOVÁNÍ

Pro zajištění standardů kvality při realizaci praktického vyučování doporučujeme využít zásad EQAVET (<http://pospolu.rvp.cz/eqavet>) a principů ECVET (<http://pospolu.rvp.cz/ecvet>).

To znamená především se zamyslet nad těmito podněty:

- předem se dohodnout na očekávaných výsledcích učení (škola a firma), které žák během praktického vyučování získá (vytvořit tzv. jednotku/jednotky výsledků učení), tzn. domluvit obsah a rozsah odborné praxe (očekávané výsledky učení, které má žák získat na pracovišti), zásady a způsoby hodnocení a validaci získaných výsledků učení (forma, kritéria včetně definování pracovních a hodnotících úkolů, četnost hodnocení);
- připravit text, který popíše podmínky, obsah praktického vyučování, očekávané výsledky učení, způsob jejich hodnocení, způsob validace a uznání výsledků učení. Tato dohoda mezi vysílající organizací (školou), přijímající organizací (zařízením/organizací/institucí) a učícím se žákem zajistí, aby na všech stranách byla jasně stanovena pravidla, za kterých se bude praktické vyučování odehrávat. Přílohou takové vzájemné dohody může být konkrétně vypracovaná jednotka výsledků učení, kterou žák absolvuje v rámci odborné praxe. Tento text (vyjádřený formou určité dohody mezi zainteresovanými stranami) nenahrazuje „Smlouvu o obsahu, rozsahu a podmínkách praktického vyučování“ povinně uzavřenou mezi školou a firmou, proto není možné tyto materiály vzájemně zaměňovat, každý slouží k jinému účelu. Formuláře pro přípravu vzájemné dohody a jednotky výsledků učení naleznete na <http://pospolu.rvp.cz/seznam-nastroju#ECVET>;

- zaznamenat dosažené a ohodnocené výsledky učení do osobního záznamu. Osobní záznam je dokument, ve kterém jsou uvedeny skutečně dosažené a ohodnocené výsledky učení. Může být součástí portfolia žáka;
- hodnocení žáka na pracovišti provede instruktor praktického vyučování (dále instruktor) na základě předem definovaných, praktických hodnoticích úkolů (které ověří získané výsledky učení). Tyto výsledky předá učiteli praktického vyučování. K jeho hodnocení učitel přihlíží při klasifikaci žáka. Za klasifikaci žáka je vždy zodpovědný učitel praktického vyučování.
- k povinnostem učitelů praktického vyučování patří i pravidelná kontrola žáků na pracovištích, kontrola souladu s dohodnutými výsledky učení; popř. úprava dohody mezi školou a firmou o nastavení výsledků učení, které by měl žák na pracovišti získat;
- důležité je také sebehodnocení žáka – co během dne ve firmě vykonával za činnosti, co nového se naučil, co je naopak nutné ještě procvičit apod. Za tímto účelem si žák vede pracovní deník, který obsahuje také informace o docházce a průběhu odborné praxe na pracovišti; do deníku může provádět záznamy také instruktor;
- zavedením tzv. portfolia žáka, kam si každý žák může ukládat všechny záznamy o dosažených výsledcích učení (např. osobní záznamy nebo certifikáty za absolvovanou mobilitu a zpětnovazební dotazníky), případně vedením deníků z průběhu odborné praxe, může absolvent budoucímu zaměstnavateli lépe a srozumitelněji prokázat, jakými praktickými dovednostmi disponuje. To mu později může pomoci při vstupu na trh práce;
- rozsah pracovních činností žáka je velmi široký, a tak se může na jeho přípravě v průběhu hodnoceného období (pololetí, školní rok, celé studium) podílet více instruktorů; odborný rozvoj může také probíhat u více firem;
- pro podporu úspěšné realizace spolupráce škol a firem se doporučuje využít formulář (<http://pospolu.rvp.cz/seznam-nastroju#EQAVET>), který ověřuje, zda se při poskytování praktického vyučování ve firmách nic neopomnělo; indikátory uvedené ve formuláři splňují požadavek využívání cyklu zajišťování kvality (plánování, provádění, hodnocení, revize), a jsou tedy v souladu se zásadami EQAVET;
- doporučujeme nastavení společných cílů školy a zaměstnavatele a dohodnutí kritérií, jimiž se budou dosažené cíle vyhodnocovat. Na základě toho se následně (např. po skončení školního roku) přehodnotí relevantnost nastavených cílů, kritérií a přijmou se opravná opatření pro další spolupráci;
- dobré naplánování spolupráce při realizaci odborné praxe je tedy možné považovat za klíčové. Za tímto účelem doporučujeme připravit plán spolupráce formou dodatku k ŠVP. Formulář pro přípravu dodatku naleznete na <http://pospolu.rvp.cz/seznam-nastroju#plan-spoluprace>.

PEDAGOGICKO-ORGANIZAČNÍ ZAJIŠTĚNÍ

Odborná praxe je organizována např. v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, dětském domově, azylovém domě pro matky s dětmi, v domácím prostředí uživatele sociální služby (klienta), na základě smluvního vztahu školy a zaměstnavatele o zajištění odborné praxe (Smlouva o obsahu, rozsahu a podmínkách praktického vyučování), přičemž je třeba věnovat pozornost:

- zabezpečení podmínek pro vykonání praxe žáků tak, aby byly naplněny veškeré požadavky zákonných předpisů;
- stanovení pravidel, podmínek a povinností pro žáky, školu i určené zařízení;
- řešení případných nestandardních situací a incidentů (pojištění žáka proti úrazu, pojištění žáka proti způsobené škodě apod.).

Učební praxe je pravidelnou součástí vyučování, s hodinovou dotací vymezenou v učebním plánu. Může se jednat o vzdělávací předmět, jehož rozsah je stanoven v učebním plánu týdenním počtem hodin. V RVP pro obor vzdělání 75-41-M/01 Sociální činnost je stanovena učební praxe v minimálním rozsahu 6 týdenních vyučovacích hodin za celou dobu vzdělávání³:

- pro nejefektivnější využití praktického vzdělávání na pracovištích smluvních partnerů školy je možné výuku sloučit do vícedenních celků;
- způsob organizace učební praxe je v kompetenci ředitele školy, jejím znakem je, že se učební dny cyklicky opakují;
- podle podmínek školy a jejich sociálních partnerů může učební praxe probíhat na pracovištích zaměstnavatelů v rozsahu několika hodin týdně;
- žáci vykonávají učební praxi na základě smluvního vztahu školy se zaměstnavatelem o realizaci osnov školního vzdělávacího programu na pracovišti zaměstnavatele.

Je možné využít následující podněty a doporučení:

- škola žákům nabídne pracoviště pro odbornou praxi, nebo si její žáci se souhlasem školy zajistí sami;
- škola provádí rozpis odborných praxí žáků pro svoje smluvní pracoviště podle smlouvy a dále škola eviduje realizaci individuálních odborných praxí žáků;
- v ŠVP je zpracována učební osnova pro odbornou praxi;
- pro případnou učební praxi na pracovištích zaměstnavatelů má škola uzavřeny smlouvy s dostatečným počtem sociálních zařízení;

---

³ V ŠVP nemusí být zařazen přímo vyučovací předmět zaměřený zcela na učební praxi (popř. i s názvem učební praxe), nýbrž učební praxe může být součástí jiného vyučovacího předmětu (nebo více předmětů), kde část výuky (určitý počet hodin) se realizuje formou učební praxe. Zde se může jednat např. o předměty organizace volného času, pečovatelsví, osobnostní výchova, péče o seniory.

- v každé třídě je průměrně 20 až 25 žáků, na smluvních pracovištích jsou po dvojicích či trojicích podle provozních možností, požadavků a potřeb smluvního pracoviště;
- odborná praxe je zařazena v minimálním rozsahu 4 týdny za celou dobu vzdělávání; doporučeno je její navýšení, např. lze odbornou praxi rozložit následovně: ve 2. ročníku 1 týden, ve 3. ročníku 4 týdny a ve 4. ročníku 2 týdny – viz tabulka 1;
- učební praxe je stanovena učebním plánem dle ŠVP v minimálním rozsahu 6 hodin, obvykle se zařazuje už od 1. ročníku;
- vytyčení cílů odborné praxe, které vycházejí z odborných kompetencí a které mají žáci v rámci odborné praxe ve smluvních zařízeních naplnit – ke každému cíli žák doplní kdy, kde a jakým způsobem se mu ho podařilo splnit, celý dokument je pak součástí portfolio žáka.

Tabulka 1: Nezávazná ukázka rozvržení hodin učební a odborné praxe.

Ročník	Učební praxe (počet hodin)	Odborná praxe (počet týdnů)
1.	3	0
2.	3	1
3.	0	4
4.	0	2
Celkem	6	7

Celková týdenní dotace odborné praxe za 1.–4. ročník je 7 týdnů.

PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ

- Vedení školy určí pracovníka zodpovědného za navázání spolupráce a komunikaci se zaměstnavatelem. Po vytipování a dohodě se zaměstnavatelem o možnosti realizace odborné praxe je nutné určit personální zajištění pracovníky, kteří povedou odbornou praxi žáků na konkrétním pracovišti (instruktoři) a budou odpovídat za její průběh. Smlouvu se školou podepisuje vedoucí nebo ředitel vybraného zařízení;
- instruktor praktického vyučování (dále jen instruktor) vede v reálném pracovním prostředí smluvního zařízení přidělenou skupinu žáků, žáci pod jeho vedením provádí konkrétní činnosti;
- ve škole je potřeba vyčlenit zaměstnance, který bude zodpovědný za realizaci odborné praxe na smluvních pracovištích, respektive všechny aktivity

navázané na spolupráci se sociálními partnery, např. spolku nebo fiktivní firmy⁴, kterou škola založí (na určité záležitosti lze žádat o dotace);

- zodpovědný učitel metodicky vede odbornou praxi, pohybuje se mezi školou a smluvními pracovišti, má supervizní trénink, ovládá krizovou intervenci, má pedagogické minimum nebo pedagogické vzdělání a zejména praxi a přirozenou sociální inteligenci a chuť pracovat s mladými lidmi, je placen školou, vede supervizní semináře jako součást odborné praxe, vyhodnocuje odborné praxe, pomáhá provázat poznatky a dovednosti získané na odborné praxi s teoretickou výukou;
- vytipování zaměstnavatele, tzn. určit potenciálního zaměstnavatele žáků v souladu s oborem vzdělání (možnost i v návaznosti na bydliště žáka) – zařízení a služby sociální péče a sociální prevence.

Při realizaci odborné praxe je kladen důraz na **socializační aspekt** v reálném pracovním prostředí, kde se rozvíjí zejména:

- vztah k práci, kolektivu a pracovníkům;
- správné pracovní návyky a odpovědnost;
- loajalita k zaměstnavateli, škole;
- kreativita, spolehlivost, ochota apod.;
- povědomí o možnostech uplatnění po ukončení vzdělávání.

TECHNOLOGICKÉ A PROSTOROVÉ ZAJIŠTĚNÍ PRAKTICKÉHO VYUČOVÁNÍ

- zařízení sociálních služeb (ambulantní, pobytová, terénní);
- zastoupení všech typů pracovišť – pokrytí celého spektra služeb:
  - např. domov se zvláštním režimem, domov pro seniory, domov s pečovatelskou službou, domov pro zdravotně postižené uživatele/klienty, chráněné bydlení, chráněné dílny, pečovatelská služba, denní stacionář, zařízení rané péče, nízkoprahové zařízení pro děti, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, azylový dům pro matky s dětmi, dům na půl cesty, centrum sociální intervence;⁵
  - podle zadaného typu zařízení, respektive kategorie sociální služby (např. domov pro seniory, dětský domov, chráněné bydlení, jiný typ rezidenční služby) si žáci mohou volit cílovou skupinu dle svých možností a svého zaměření ve vztahu k budoucímu uplatnění (např. ne každý se cítí připraven pracovat s lidmi s postižením nebo naopak ví,

⁴ Podrobné informace o tom, jak založit a vést fiktivní firmu, lze nalézt na webových stránkách Centra fiktivních firem (CEFIF), viz <http://www.nuv.cz/cinnosti/kurikulum-vseobecne-a-odborne-vzdelavani-a-evaluace/centrum-fiktivnich-firem>.

⁵ Seznam typů zařízení sociálních služeb je uveden v § 34 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

že chce pracovat se seniory apod.);

- zajištění odborné praxe musí vycházet z platných legislativních norem, které musí zahrnovat i BOZP a pojištění žáků;
- popis pracoviště zaměstnavatele, popis technologického vybavení, které bude využíváno:⁶
  - didaktické pomůcky, ergoterapeutická dílna, pomůcky pro imobilní uživatele/klienty, pomůcky pro inkontinentní uživatele/klienty, pro zrakově a sluchově postižené;
  - polohovací lůžka s příslušenstvím, zvedáky, zvedací zařízení, chodítka, vozíky, berle, cvičební pomůcky, pomůcky na aktivizaci a edukaci uživatelů/klientů, pomůcky pro imobilní a inkontinentní pacienty, mobilní vana, antidekubitní pomůcky, hygienické pomůcky;
  - speciální pomůcky pro smyslově postižené (lupy, čtečky, Pichtův psací stroj, pomůcky na bázi ICT, speciálně upravené klávesnice, pomůcky pro každodenní využití v domácnosti – bzučáky, akustické teploměry);
  - vybavení pro zdravé a postižené předškolní děti – pomůcky jsou větší, z různorodých materiálů (drsné, hladké, měkké, tvrdé), hudební nástroje, Montessori pomůcky, vybavení pro bazální stimulaci;
- na základě absolvované odborné praxe na pracovištích zaměstnavatelů žáci mohou shromažďovat podklady pro zpracování své maturitní práce, jejíž obhajoba je realizována v rámci maturitní zkoušky.

VYUŽITÍ NÁRODNÍ SOUSTAVY POVOLÁNÍ A NÁRODNÍ SOUSTAVY KVALIFIKACÍ

- Daný obor připravuje žáky na pozdější výkon specifických povolání dle NSP (Národní soustava povolání: <http://www.nsp.cz>):
  - odborný směr: Sociální oblast:
http://katalog.nsp.cz/poziceOdbornySmer.aspx?kod_smeru=13;
- možnost ověřování kompetencí s využitím hodnotících standardů NSK (Národní soustava kvalifikací <http://www.narodnikvalifikace.cz>);⁷
- standardy určují požadavky zaměstnavatelů pro konkrétní pozice, proto je ověření podle těchto standardů možností, která ověří, že i žák na pracovišti získal dovednosti požadované v praxi;
- podle podmínek pracoviště je možné se zaměřit na získání zkoušky z profesní kvalifikace:
  - obor kvalifikace: Pedagogika, učitelství a sociální péče:

⁶ Jedná se o orientační výčet, konkrétní vybavení je dáno charakterem pracoviště zaměstnavatele.

⁷ Definována zákonem č. 179/2006 Sb., o uznávání výsledků dalšího vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

<http://www.narodnikvalifikace.cz/vyber-kvalifikace/profesni-kvalifikace/skupiny-oboru-40>.

VYUŽITÍ ODBORNÍKŮ Z PRAXE

Cíl: Pomoc zaměstnavatelů při zkvalitňování procesu výuky

Odborník z praxe je zástupce zaměstnavatelské sféry ve výuce nebo při aktivitách spojených s osvojováním odborných kompetencí žáků.

Přispívá k doplnění výuky o specifické odborné poznatky a dovednosti např. formou krátkodobého kurzu, ukázky, přednášky apod. Zapojení odborníka z praxe má podněcovat rozvoj a zájem žáků o obor a doplňovat jejich odborný přehled o novinky z oboru.

Odborník z praxe může spolupracovat se školou při zadávání praktických úkolů a jejich řešení ve firmě, např. při exkurzích v podniku apod. Může však působit i na půdě školy, např. vstupovat do teoretické či praktické výuky.⁸

Je nutné zodpovědně vytipovat takového odborníka, který bude vyhovovat nejen po stránce odborné, ale také bude schopen své zkušenosti zajímavě žákům přiblížit.

Odborníkem z praxe pro účely zapojení firmy do přípravy žáků může být:

- zaměstnanec zařízení;
- OSVČ.

ZPŮSOBY ZAPOJENÍ ODBORNÍKA Z PRAXE

- Pravidelné (systematické) výuka odborného předmětu:
- nepravidelné (občasné);
- do běžné výuky – jako součást vyučovací hodiny:
  - odborník z praxe vyučuje odborný předmět, nejčastěji v rozsahu 1 nebo 2 hodin týdně po dobu celého školního roku;
- povinný/volitelný, případně nepovinný předmět;
- seminář (i např. jako součást povinného/volitelného/nepovinného předmětu) v prostředí školy / smluvního pracoviště:
  - zástupci neziskových organizací, např. Člověk v tísni, Unie slabozrakých a nevidomých, Svaz sluchově postižených atd.
  - beseda s člověkem, který má zkušenost s dobrovolnictvím v zahraničí;

---

⁸ Pro vysvětlení rozdílu mezi odborníkem z praxe a instruktorem praktického vyučování: instruktor je zaměstnanec firmy, který se se žákem setkává pouze v prostředí firmy a vede ho během odborné praxe. Odborník z praxe se se žáky může setkat jak na půdě školy, tak ve firmě (např. při exkurzi apod.).

- exkurze v prostředí smluvního pracoviště (popis exkurze na pracoviště konané pravidelně v rámci výuky odborných předmětů; popis cílů, průběhu, organizace a zabezpečení, způsobu hodnocení a vazby na ŠVP):
  - exkurze do smluvních pracovišť – před zahájením odborné praxe, informativní;
  - exkurze na jiná než smluvní pracoviště – žáci se seznamují s chodem pracoviště;
- workshop (jednorázový nebo opakovaný, vázaný např. k vybranému tematickému celku) v prostředí smluvního pracoviště, případně školy – zařazení workshopů nebo vzdělávacích kurzů v rámci výuky odborných předmětů nebo mimo ni; popis cílů, průběhu, organizace a zabezpečení, způsobu hodnocení a vazby na ŠVP;
- vedení cvičení v odborných učebnách;
- vedení maturitní práce s obhajobou nebo jiné práce (např. ročníkové, seminární);
- spoluúčast odborníka z praxe na hodnocení žáků – je žádoucí, aby se na hodnocení žáků podílel i odborník z praxe: hodnotí např. uplatňování znalostí, aktivitu, snahu žáka; může hodnotit i odborník sám, ale závěrečná klasifikace zůstává v kompetenci učitele praktického vyučování;
- pravidelná setkávání učitelů odborných předmětů s odborníky z praxe a s tzv. klíčovými pracovníky, rozbor aktuálních problémů.

HODNOCENÍ PŘÍNOSU ODBORNÍKA Z PRAXE

- Nastavení cílů spolupráce školy a odborníka z praxe, dohodnutí kritérií, jimiž se budou dosažené cíle hodnotit, vyhodnocení dosažených cílů, přehodnocení relevantnosti nastavených cílů a kritérií a přijetí opravných opatření pro další spolupráci;
- zajištění kvality ve smyslu hodnocení výuky (z různých úhlů pohledu – z pozice školy, žáka, odborníka/organizace, i souladu s RVP/ŠVP);
- činnost odborníka z praxe lze hodnotit např. prostřednictvím diskuse se žáky, dotazníkovým šetřením, jeho informovaností o nových metodách práce, výrazným ukazatelem je míra náklonnosti žáků k odborníkovi – kdo se ve své práci vyzná, rozumí jí a má ji rád, obvykle žáky nadchne;
- vhodný je strukturovaný formulář hodnotící odbornou praxi a práci odborníka z praxe (žáci s ním umí dobře pracovat a vyjádří pro i proti);
- vstupní a výstupní test pro žáky, znalostní test, prověření praktických dovedností, vždy se zpětnou vazbou;
- různé formy soutěží znalostního či praktického charakteru;

- samostatná práce na zvolené téma (např. maturitní, seminární, středoškolská odborná činnost);
- žák může získat např. i certifikát od zaměstnavatele o absolvování kurzu, workshopu, atd.;
- využití prvků EQAVET.

ZAJIŠTĚNÍ MOTIVAČNÍCH PRVKŮ PRO ŽÁKY

- Účast na akcích smluvního pracoviště mimo výuku, zapojení žáků do života daného zařízení (fotbalová utkání, divadelní představení, besídky, diskotéky):
  - žáci konající odbornou praxi na pracovišti zaměstnavatele tam dochází i ve svém volném čase na různé aktivity – prohlubuje to poznání chodu zařízení z jiného úhlu než odborná praxe;
- důležitý je i přístup k žákům;
- šikovným žákům se zájmem o obor často partneři nabídnou např. brigádu přes prázdniny nebo možnost podílet se na různých projektech;
- exkurze do zahraničí;
- semináře zástupců zaměstnavatelů ze zahraničí – žáci jsou motivováni nabídkou platů a pracovních podmínek;
- návštěvy veletrhů nebo burz práce, kde jsou žáci motivováni nabídkami tuzemských i zahraničních zaměstnavatelů;
- soutěže – nejlepší žáci budou mít např. možnost podílet se se zaměstnavatelem na zpracování projektu;
- zaměstnavatel si tak může vytipovat nadané žáky a uvažovat o jejich zaměstnání po absolvování školy (pracoviště zaměstnavatele získá evidenci zájemců o práci).

ČASOVÉ ZAJIŠTĚNÍ

- Škola po dohodě s odborníkem z praxe stanoví minimální počet hodin odučených za pololetí, případně počet exkurzí, seminářů atd.;
- možnost využití disponibilních hodin.

PROSTOROVÉ ZAJIŠTĚNÍ

Místo realizace v souladu se zvolenou formou spolupráce:

- ve škole nebo na školním pracovišti s využitím vybavení školy, popřípadě s pomůckami donesenými odborníkem (včetně např. instruktážního videa, ukázky nástrojů, přístrojů, výrobků);
- v podniku s využitím technologického vybavení podniku.

PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ

- Definovat podíl odborníka z praxe a učitele na výuce v souladu se způsobem realizace výuky navrženým v obsahu;
- v případě výuky mimo školu – potřeba zajistit pedagogický dozor (na pracovišti zaměstnavatele není dozor nutný – zajistí instruktor).

TECHNOLOGICKÉ ZAJIŠTĚNÍ

- BOZP a pojištění pro odborníka z praxe (dle platné legislativy);
- podmínky pro výuku daných témat a jejich zajištění.

FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ

- Zajištění odměn zapojených odborníků z praxe do výuky;
- možnost daňových úlev pro zaměstnavatele i zaměstnance (náklady na profesní kvalifikaci nebo Osvědčení o učitelské způsobilosti lze v současnosti uvést jako výdaje za zvyšování kvalifikace⁹);
- náklady spojené s cestou odborníka z praxe do školy či učitele (možný pedagogický dozor) na exkurzi nebo workshop v podniku – služební cesta, případně diety, pojištění;
- reciprocita – protislužba školy, např. vyškolení zaměstnanců ze smluvního pracoviště.

---

⁹ Viz zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, § 227–235 (odborný rozvoj zaměstnanců); dále také zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, § 108 (rekvalifikace).

PROFILOVÁ ČÁST MATURITNÍ ZKOUŠKY

Cíl: Přibližování obsahu výuky potřebám zaměstnavatelů

Požadavky na profilovou část maturitní zkoušky jsou dány kurikulárními dokumenty, z nichž principiálně vycházejí. Příprava školního vzdělávacího programu společně s regionálními zaměstnavateli a kvalitní plánování a realizace vzdělávacího programu společně se zaměstnavateli umožní v závěru vzdělávacího cyklu i zapojení zaměstnavatelů do realizace profilové části maturitních zkoušek.

Zapojení zaměstnavatelů do profilové části maturitní zkoušky může mít několik podob:

- pomoc při zabezpečení praktické zkoušky na pracovišti zaměstnavatele;
- pomoc při volbě témat pro praktickou zkoušku
- pomoc při volbě témat pro maturitní práce s obhajobou;
- zapojení odborníků z praxe při zpracování maturitních prací s obhajobou žáků v rolích vedoucího práce nebo oponenta, pomoc při nezávislých konzultacích ke zpracovávanému tématu, účast odborníka z praxe u obhajoby maturitní práce.

Profilová část maturitní zkoušky (dále profilová část MZ) zahrnuje podle zákona č. 561/2004 Sb., § 79, 2–3 zkoušky, které mohou být realizovány formou ústní zkoušky před zkušební maturitní komisí, písemné zkoušky, praktické zkoušky, maturitní práce a její obhajoby před zkušební maturitní komisí nebo kombinací uvedených forem. Počet zkoušek a jejich formu stanoví ředitel školy, nebo jsou stanoveny příslušným RVP. RVP u oboru vzdělání 75-41-M/01 Sociální činnost stanoví, že jedna z povinných zkoušek musí být konána formou praktické zkoušky.

OBSAH A POSTUP ŘEŠENÍ

Při realizaci profilové části MZ se doporučuje věnovat pozornost následujícím bodům:

- stanovení forem pro 2–3 zkoušky profilové části MZ v souladu s legislativou (vyhláška MŠMT č. 177/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a profilem oboru vzdělání, zohlednění možnosti zapojení SP;
- vymezení vazby jednotlivých zkoušek na kompetence absolventa v RVP a ŠVP;
- stanovení zkušebních předmětů (tj. předmětů nebo ucelených částí vzdělávacího obsahu) v souladu s legislativou pro zvolenou formu;
- rozpracování obsahu jednotlivých částí zkoušek profilové části MZ (návrhu témat);

- určení postupů realizace jednotlivých forem profilové části MZ pro daný obor;
- harmonogram řešení, zohlednění organizačních podmínek konání profilové části MZ daných legislativou (zvl. § 79/3 zákona č. 561/2004 Sb., § 18 vyhlášky MŠMT č. 177/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

ÚSTNÍ, PÍSEMNÁ A PRAKTICKÁ ZKOUŠKA

Pro úspěšnou realizaci těchto forem profilové části MZ je vhodné stanovit obsah a způsob konání zvolených forem profilové části MZ včetně nastavení kritérií ověřování a hodnocení výkonu žáků v dané zkoušce, konkrétně je třeba věnovat se těmto bodům:

- vymezení obsahu profilové části MZ na základě RVP konkrétního oboru vzdělání a jeho rozpracování do témat, zkušební témata se mohou vztahovat také k odbornému zaměření/profilaci ŠVP;
- porovnání témat s kompetencemi absolventa a stanovení vhodné formy zkoušky k jejich ověřování (ústní, praktická, písemná, kombinovaná);
- zveřejnění témat pro jednotlivé části zkoušky ředitelem školy;
- popis pojetí praktické zkoušky v daném oboru vzdělání: obsah zkoušky, způsob jejího konání, materiální a jiné zajištění, zapojení SP včetně možnosti realizace zkoušky na pracovišti SP;
- popis pojetí písemné zkoušky v daném oboru vzdělání, pokud bude součástí profilové části MZ (témata, způsob volby zkušebního tématu žáky, rozsah a způsob konání zkoušky);
- stanovení kritérií ověřování a hodnocení výkonů žáků pro jednotlivé části zkoušky a zkušební témata; kritéria zahrnují nejen požadavky na odborné kompetence, ale rovněž na vybrané klíčové kompetence (adekvátně podle formy zkoušky a tématu);
- vymezení nezbytných materiálních podmínek pro realizaci dané zkoušky (pomůcky, přístrojové a jiné zařízení);
- u kombinované formy nastavení způsobu hodnocení pro jednotlivé části a pro celkové hodnocení.

PROSTOROVÉ ZAJIŠTĚNÍ

- Vyhledání vhodných sociálních partnerů (zařízení) s profilem činnosti odpovídajícím danému oboru vzdělání, s moderním technologickým vybavením a dalšími vhodnými podmínkami (např. na základě dosavadní spolupráce).

PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ

- Ve spolupráci se SP vytipovat možnosti spolupráce pro profilovou část MZ a vhodné odborníky z praxe k přípravě a realizaci vybraných forem profilové části MZ;
- vymezit smluvně podíl a podmínky participace SP (organizace i jednotlivce) na přípravě a realizaci příslušných forem profilové části MZ včetně finančního a organizačního zajištění.

FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ

- Osobní náklady na činnosti odborníka/ů z praxe týkající se vedení maturitní práce žáka, zpracování oponentního posudku a účasti na obhajobě, přípravy zadání (zkušebních témat a konkrétních úkolů) pro praktickou profilovou část MZ (popř. další formy), členství ve zkušební komisi;
- provozní náklady sociálního partnera (organizace) týkající se poskytnutí technického zázemí pro zpracování maturitní práce nebo pro realizaci praktické maturitní zkoušky na pracovišti SP (např. přístrojové, materiální a jiné vybavení);
- způsob krytí předpokládaných nákladů.

DOPORUČENÁ LITERATURA

- KAŠPAROVÁ, Jana a kolektiv. Profilová maturitní zkouška v odborných školách. Příručka pro učitele středních odborných škol. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. ISBN 978-80-87-063-95-8 .

STÁŽE UČITELŮ ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ, PRAKTICKÉHO VYUČOVÁNÍ A VYBRANÝCH VŠEOBECNĚ VZDĚLÁVACÍCH PŘEDMĚTŮ

Cíl: Pomoc zaměstnavatelů při zkvalitňování procesu výuky

PLÁNOVÁNÍ STÁŽE

Při plánování stáže realizované na pracovišti sociálního partnera je třeba zohlednit:

- cíle stáže – zvýšení odborné kvalifikace učitelů, zkvalitňování výuky, výuku žáků více přizpůsobit potřebám jejich budoucích zaměstnavatelů;
- minimální rozsah: podle účelu stáže (po vzájemné dohodě mezi školou a zaměstnavatelem);
- kdy bude stáž probíhat (několik dní, zahraniční stáž týden):
  - kdykoliv během školního roku, pokud neprobíhají maturitní zkoušky, absolutoria;
- minimální počet zapojených učitelů;
- nastavení pravidel spolupráce: podíl odborníka od zaměstnavatele a učitele na vymezení cílů stáže, jejího průběhu a očekávaných výsledků, s kým bude učitel spolupracovat, kdo bude hodnotit dosažené výsledky apod.;
- požadavky na stážistu – materiální, personální;
- personální zajištění stáže (odborné požadavky na pracovníka zodpovědného za odborné vedení učitele by měly být srovnatelné s požadavky na odborníka vedoucího žáky);
- pracovní podmínky (kdo zajistí přístup učitele na pracoviště, vybaví ho pracovním oděvem/ ochrannými prostředky, kdo proškolí učitele BOZP apod.);
- pracoviště zaměstnavatele, na němž bude probíhat stáž (zohlednit odlišnosti v organizačním zajištění);
- popis technologického vybavení, které bude při stáži využíváno;
- požadavky na poskytovatele stáže – materiální a technické.
- možnost absolvování kurzů, byť ve volném čase, ale hrazené školou;
- určený počet dní na individuální vzdělávání.
- využití prvků ECVET¹⁰ (mobilita učitelů, zvýšení odborných kompetencí učitele, rozpracování jednotek výsledků učení);

Vzhledem ke vzdělávacímu procesu je třeba zohlednit:

---

¹⁰ Viz <http://pospolu.rvp.cz/ecvet>.

- vazba předmětu stáže na RVP (příslušné vzdělávací oblasti, obsahové okruhy a prvky učiva, odborné kompetence, které souvisejí s předmětem stáže).

Návštěva ze zahraničí:

- vedení školy jmenuje tým, který se návštěvě věnuje po celou dobu jejího pobytu, v týmu jsou učitelé odborných předmětů, případně praktického vyučování, a učitel cizího jazyka, součástí programu je krátký seminář, kde návštěva představí svoje pracoviště a náplň práce, škola připraví nejen odborný, ale i společenský program, zajistí ubytování a dopravu po okolí.

Vhodné by také byly výměnné pobyty učitelů v rámci kraje ze škol, ve kterých se učitelé navzájem střídají v roli předsedů maturitních komisí:

- např. 7–14denní pobyty jako hostující učitel, to je i s výukou a všemi povinnostmi;
- jednou ročně evaluační seminář s workshopem, kde by se všichni potkali, vyměnili zkušenosti, předali tipy, navázali kontakty, součástí by mohla být prezentace zajímavého sociálního zařízení - potenciálního nebo stávajícího sociálního partnera;
- setkávání odborných učitelů za přítomnosti odborníků z praxe není realizováno a je po něm ze strany pedagogů poptávka;
- obdobný model by se dal využít i pro spolupráci se zahraničními partnery se stejným nebo podobným typem školy: dva učitelé odborných předmětů navštíví na týden např. Holandsko, Rakousko či Německo, absolvují náslechy v hodinách, seznámí se s modelem odborné praxe a systémem sociálních služeb. Výměny by byly reciproční.

VYHODNOCENÍ STÁŽE

- Způsob ověřování výsledků stáže, např. zpracování odborné zprávy, informování na předmětové komisi;
- nástroje evaluace (čím bude ověřeno dosažení cílové úrovně stáže), např. zpracování instruktážního materiálu pro žáky učitelem;
- doklad o úspěšném absolvování a zakončení stáže (čím bude doloženo, typ dokladu, který úspěšný absolvent obdrží) – např. certifikát;
- hodnocení průběhu a výsledků stáže učitelem/učiteli a zástupci zaměstnavatele (včetně různých forem spoluúčasti odborníků od zaměstnavatele, např. prostřednictvím společného hodnotícího rozhovoru, facilitovaného semináře pro více učitelů apod.);
- možnost získání certifikátu;
- hodnocení vlivů stáže na zkvalitňování procesu výuky, přínosu pro žáky, školu;

- návrhy na případná opatření vyplývající z výsledků stáže pro úpravy ŠVP;
- poznatky získané v rámci stáže využívat ve výuce, ale také se o ně podělit s ostatními učiteli odborných předmětů ve škole, respektive i s učiteli škol dalších – např. formou semináře, seminář jako výchozí bod pro další setkávání (např. jednou za rok).
- setkávání učitelů odborných předmětů z různých škol jako zdroj vzájemného obohacování, předávání zkušeností (např. workshopy zaměřené na metody evaluace odborných praxí);
- stáže na pracovištích, která nejsou v regionu působení školy (např. pobytové zařízení pro zrakově postižené), poznatky využít pro výuku teoretických předmětů (Sociální péče, Speciální pedagogika);
- zahraniční stáže – získat přehled o systému financování a terénní péče o seniory v Holandsku, Německu, Velké Británii;
- každoroční setkávání se sociálními partnery, diskuse o uplatnění absolventů na trhu práce, zkvalitnění odborných praxí, navázání užší a další spolupráce, mezi zúčastněnými učiteli odborných předmětů, zástupci ÚP, magistrátu, zřizovatele;
- využití prvků EQAVET¹¹.

FINANČNÍ PODMÍNKY

- Náklady na zajištění stáže pro jednoho učitele (zaměstnavatel, spoluúčast školy);
- výše odměny pro školitele/ mentora ze smluvního pracoviště;
- cestovní náklady (cestování učitele do sídla zaměstnavatele);
- pojistné hrazené za učitele (pojištění pro případ úrazu učitele, škody způsobené zaměstnavateli v průběhu stáže apod.).

¹¹ Viz <http://pospolu.rvp.cz/eqavet>.

